

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми у
Барському ліцеї № 3 Барської міської ради

1. Загальні положення

1.1. Положення про запобігання та протидію насильству, жорстокому поводженню з дітьми у Барському ліцеї № 3 Барської міської ради (далі — Положення) регулює питання організації захисту дітей від усіх форм насильства, жорстокого поводження та дискримінації в Барському ліцеї № 3 (далі — заклад освіти).

1.2. Положення розроблене відповідно до Конституції України, Сімейного кодексу України, Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Постанов Кабінету Міністрів України від 04 червня 2025 року № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми» та від 19 листопада 2025 року № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми».

1.3. У цьому Положенні терміни вживаються у значеннях, визначених чинним законодавством України:

Безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможливорюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема шляхом фізичного, психологічного, сексуального чи економічного насильства, дискримінації, приниження честі та гідності.

Насильство - умисні дії чи бездіяльність однієї особи щодо іншої, які порушують її конституційні права й свободи та завдають моральної, фізичної чи психологічної шкоди.

Жорстоке поводження з дитиною - будь-які форми насильства, експлуатація, зневажливе ставлення або нехтування потребами дитини з боку батьків, осіб, що їх замінюють, або працівників закладу освіти.

Учасники освітнього процесу - здобувачі освіти, педагогічні, медичні та інші працівники закладу освіти, а також батьки або інші законні представники здобувачів освіти.

Систематичність дій - вчинення аналогічних дій два або більше разів протягом 12 місяців із дня реєстрації повідомлення про перший випадок або з дня його вчинення.

1.4. Відповідно до ст. 10 Закону України «Про охорону дитинства» забороняється працювати у контакт з дітьми особам, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи. Під час прийняття на роботу обов'язково проводиться перевірка поданих документів та співбесіда щодо виявлення схильності до деструктивної поведінки чи агресії.

1.5. Це Положення є обов'язковим для виконання всіма працівниками закладу освіти. Ознайомлення працівників здійснюється під особистий підпис в Аркуші ознайомлення (Додаток 4 до Положення) до початку роботи з дітьми, але у строк не більше 5 робочих днів з дня прийняття на роботу.

2. Основні заходи з унеможливлення насильства

2.1. У закладі освіти впроваджуються такі комплексно-цільові заходи:

Превентивні заходи: щорічне оцінювання ризиків освітнього середовища; розроблення правил поведінки здобувачів освіти; організація функціонування безпечних та анонімних каналів звернень (скринька довіри, електронна форма на вебсайті, номери гарячих ліній).

Освітньо-просвітницькі заходи: проведення інтерактивних тренінгів для дітей з розвитку емоційного інтелекту, ненасильницького спілкування та академічної доброчесності; роз'яснювальна робота з батьками та педагогами щодо форм протидії насильству.

Моніторинг та аналіз: регулярне анонімне анкетування здобувачів освіти та батьків за Типовою анкетною анонімного опитування (Додаток 3 до Положення), систематичний аналіз інцидентів з метою запобігання їх повторенню.

3. Функції та обов'язки працівників закладу освіти

3.1. Керівник закладу освіти:

Затверджує Положення, склад Комісії з розгляду випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми (далі — Комісія) та план заходів із протидії насильству;

Розглядає заяви та повідомлення про випадки насильства чи жорстокого поводження протягом 1 робочої доби з дня їх реєстрації;

У строк, що не перевищує 3 годин з моменту встановлення фактів чи ознак насильства або загрози життю чи здоров'ю дитини, невідкладно повідомляє уповноважений підрозділ органів Національної поліції України, Службу у справах дітей та батьків (крім випадків, коли батьки є потенційними кривдниками);

Видає наказ про проведення розслідування та скликання Комісії;

Забезпечує психолого-педагогічний супровід та контроль за виконанням рішень Комісії;

Сприяє проходженню дитиною-кривдником або постраждалою дитиною Типових програм реабілітації чи корекції поведінки.

3.2. Заступник директора з виховної роботи (відповідальна особа):

Здійснює прийом та обов'язкову реєстрацію повідомлень про випадки насильства в Журналі безпеки (Додаток 2 до Положення);

Забезпечує інформаційну відкритість (оприлюднення нормативних документів, контактів служб допомоги, Національних дитячих гарячих ліній на вебсайті та стендах закладу).

3.3. Практичний психолог та соціальний педагог:

Беруть обов'язкову участь у процесі вислуховування та з'ясування думки дитини у доброзичливих та безпечних умовах;

Здійснюють оцінку потреб учасників конфлікту та розробляють індивідуальні програми психолого-педагогічного супроводу;

Здійснюють пост-супровід та моніторинг стану дитини після прийняття рішення Комісією протягом не менше ніж 3–6 місяців.

3.4. Педагогічні та інші працівники:

Виявляють увагу до змін у поведінці чи зовнішності дітей, які можуть свідчити про жорстоке поводження або насильство;

Негайно **вживають** заходів для припинення насильства, за потреби надають домедичну допомогу та викликають бригаду екстреної медичної допомоги (103) або поліцію (102);

Невідкладно **повідомляють** керівника закладу освіти чи відповідальну особу про виявлений випадок чи підозру.

4. Діяльність Комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми

4.1. Комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми є єдиним колегіальним органом закладу освіти, що розглядає всі повідомлення про насильство та жорстоке поводження. Склад Комісії затверджується наказом керівника закладу.

4.2. Склад Комісії: голова (керівник закладу або його заступник), секретар, практичний психолог, соціальний педагог, представники педагогічного колективу. До засідань Комісії за згодою залучаються представники ювенальної поліції, Служби у справах дітей, Центру надання соціальних послуг, а також батьки (законні представники) постраждалої дитини та дитини-кривдника.

4.3. Засідання Комісії скликається протягом 3 робочих днів з дня видання наказу про проведення розслідування.

4.4. За результатами розгляду Комісія:

Оцінює обставини випадку та з'ясовує причини й умови його виникнення;

Оцінює потреби учасників випадку в допомозі та захисті;

Визначає заходи безпеки, психолого-педагогічної підтримки та заходи виховного впливу;

Здійснює систематичний моніторинг ефективності застосованих заходів виховного впливу та психолого-педагогічного супроводу; у разі їх неефективності — переглядає та коригує зазначені заходи.

4.5. Рішення Комісії оформлюється протоколом, який підписують усі присутні члени Комісії, та зберігається в окремій справі закладу протягом встановленого строку діловодства.

5. Порядок подання заяв, з'ясування обставин та вислуховування дитини

5.1. Учасники освітнього процесу, батьки або інші особи, яким стало відомо про випадок насильства або загрозу його вчинення, подають заяву (повідомлення) керівникові закладу освіти або відповідальній особі у письмовій чи електронній формі (зокрема через анонімні канали звернення) за Формою первинного повідомлення (Додаток 1 до Положення).

5.2. Керівник розглядає заяву протягом 1 робочої доби з моменту реєстрації та видає наказ про проведення розслідування і скликання Комісії.

5.3. Процедура вислуховування дитини:

З'ясування думки дитини проводиться у доброзичливій та безпечній обстановці, що унеможливорює повторну травматизацію (ретравматизацію);

Участь практичного психолога або соціального педагога є обов'язковою;

Вислуховування проводиться за участю батьків (законних представників) або за їхньою письмовою згодою без них. Позиція дитини обов'язково фіксується у матеріалах Комісії.

6. Заходи виховного впливу та умови примирення

6.1. Щодо сторони кривдника застосовуються заходи виховного впливу, спрямовані на усвідомлення протиправності дій, відновлення стосунків та корекцію поведінки.

6.2. Застосування процедур примирення (медіації) допускається виключно за дотримання сукупності таких умов:

Вільна та добровільна згода постраждалої дитини та її батьків (законних представників);

Наявність офіційного висновку практичного психолога про відсутність ризиків повторення насильства та повторної травматизації дитини;

Відсутність у діях ознак кримінального правопорушення або системного насильства.

7. Ознаки можливого насильства та жорстокого поводження

7.1. До ознак, які зобов'язують працівника негайно реагувати, належать:

Наявність повторюваних або незрозумілих тілесних ушкоджень (синці, опіки, садна, подряпини);

Систематична втома, пригніченість, ознаки голоду чи неналежного догляду (неохайність, одяг не за сезоном);

Страх перед окремими дорослими чи однолітками, різка зміна поведінки (агресія, замкнутість, тривожність);

Розповіді дитини про факти знущань, погроз або економічного тиску (вимагання грошей, речей);

Сексуалізована поведінка, не властива віку дитини, або поширення через засоби електронних комунікацій (соціальні мережі, месенджери) фото-, відео- та аудіоматеріалів образливого змісту, інтимного характеру, фактів фізичних чи психологічних знущань.

8. Відповідальність осіб

8.1. Особи, причетні до вчинення насильства або жорстокого поводження з дітьми, несуть відповідальність згідно із чинним законодавством України.

8.2. Керівник закладу освіти та працівники за неповідомлення уповноваженим органам, приховування фактів насильства або невиконання вимог цього Положення несуть дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до закону.

ФОРМА
первинного повідомлення про підозру на випадок насильства
щодо дитини

_____ (Найменування закладу освіти, який контактує з дітьми)

Дата події або виявлення: _____ 20____ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

Соціальний статус (за потреби):

☐ дитина з інвалідністю;

☐ дитина-сирота;

☐ дитина, позбавлена батьківського піклування;

☐ інше: _____

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____

Опис ситуації: _____

(вказати максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

☐ тілесні ушкодження;

☐ страх, уникання контакту;

☐ розповіді про образи/тиск;

☐ інше: _____

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

☐ поінформовано відповідальну особу закладу;

☐ поінформовано батьків/інших законних представників;

☐ поінформовано службу у справах дітей;

☐ поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;

☐ інше: _____.

Підпис особи, яка заповнює

первинне повідомлення _____

Дата

Додаток 2
до Положення про запобігання
та протидію насильству та
жорстокому поводженню з дітьми
у Барському ліцеї № 3
(пункт 3.2)

ФОРМА
реєстрації внутрішнього інциденту (журнал безпеки)

№ п/п	Інформація про спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове)	Прізвище, імя дитини	Тип ситуації	Заходи реагування	Результат	Підпис відповідальної особи

* Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/спробу втечі/інше.

**Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо

ТИПОВА АНКЕТА *
анонімного опитування для дітей

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі?

☐ так, завжди;

☐ інколи;

☐ ні.

2. Як до тебе ставилися дорослі?

☐ з повагою;

☐ байдуже;

☐ іноді грубо або несправедливо.

3. Чи були випадки, коли хтось із працівників закладу освіти, інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?

☐ так;

☐ ні.

4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?

☐ так;

☐ ні.

5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше?

(відкрите поле)

* Анкета заповнюється дітьми у доступному форматі.